

OBSERVATORI

desca

Drets socials i justícia
ecològica

memòria 2023

memória 2023

Redacció:
Equip Observatori DESC

Disseny i maquetació:
Diana Virgós Vivó

Índex

SALUTACIÓ	6
QUI SOM?	7
Nosaltres, missió visió i valors.....	8
Com ens organitzem?	9
ON TREBALLEM I AMB QUI	11
Els “clàssics” de l’Observatori	13
Funcionament del Protocol d’abordatge de les violències masclistes	13
QUÈ HEM FET?	14
Justícia econòmica	15
Habitatge i Dret a la Ciutat	18
Drets ambientals i sobirania alimentària	20
Assessorament i consultoria	24
TRANSPARÈNCIA ECONÒMICA	25
Ingressos i despeses	26
Balanz de situació	28

Salutació

Us dono la benvinguda a la nostra memòria d'activitats, una publicació on fem un repàs d'allò més rellevant que hem fet l'any 2023 a l'Observatori DESCA

Irene Escorihuela Blasco
Directora de l'Observatori DESCA

El 2023 ha estat un any especial per a la nostra entitat, atès que celebràvem el nostre primer quart de segle de vida. En una bonica festa i amb l'estrena d'una cançó de la mà de Pasquines, vam gaudir del 25è aniversari de l'Observatori a finals de setembre, envoltats de persones i organitzacions estimades, que ens acompanyen des de fa temps o bé han participat en algun moment d'aquest espai de defensa de drets socials. En ocasió de l'efemèride, vam canviar el nostre logo i vam afegir una lletra "a" al final del nostre nom: des de llavors, l'Observatori DESC ha passat a ser l'Observatori DESCA, formalitzant la incorporació dels drets ambientals com un dels àmbits que estudiem i volem fer créixer. A més, hi vam afegir un lema: **drets socials i justícia ecològica**. Al costat dels drets socials, doncs, ADN d'aquesta organització, sumàvem la lluita per un planeta més just, caminant cap a una mirada ecocèntrica. També hem actualitzat els nostres estatuts per oficialitzar aquest nou paradigma i **actualitzar els nostres valors i forma de funcionar**, afegint-hi el feminisme i l'antirracisme, així com la justícia global i la lluita contra les desigualtats nord-sud.

Poc després de la celebració del 25è aniversari, els atacs de Hamas el 7 d'octubre van desencadenar la resposta genocida d'Israel. La massacre a Palestina va tenyir de negre els darrers mesos de l'any, i a data de tancament d'aquesta publicació les xifres de morts i destrucció continuen enfilant-se. Pendants de les possibles accions jurídiques a nivell internacional, tant a la Cort Internacional de Justícia com al Tribunal Penal Internacional, l'ODESCA hem signat manifestos, donat suport a iniciatives i participat a dos amicus curiae per contribuir a la fi dels crims a Gaza. Per descomptat, tot ens sembla insuficient davant el genocidi.

A Ucraïna i a tants altres llocs, la guerra ha continuat segant vides dia a dia, en l'any que Nacions Unides celebrava 75 anys des de la seva creació. Diverses reflexions i veus crítiques van erigir-se en motiu de l'aniversari, apel·lant a la pau, els drets humans i les futures generacions.

Reprement l'activitat de l'Observatori DESCA, el 2023 hem comptat amb un equip potent i compromès, que ha permès afiançar la nostra feina en els diferents drets socials que treballem. Des de la recerca, sempre al servei de la transformació social, hem estudiat la realitat de les ocupacions d'habitatge, la mobilitat en el marc de la transició ecosocial justa, o els mecanismes d'impunitat corporativa a nivell internacional, entre moltes altres publicacions. Diverses jornades ens han permès compartir aprenentatges i debatre sobre els impactes en drets humans del consum digital o els models de cures a casa nostra. En l'àmbit de la incidència política, la COP 28 i la creació de l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial (acTe) han estat espais clau per la defensa de la justícia climàtica; la Llei per crear el Centre Català d'Empresa i Drets Humans ha continuat la seva tramitació, recentment aturada per les eleccions a Catalunya. Al nostre costat, la Junta i l'Assemblea ens han acompanyat i guiat, així com moltes altres organitzacions i xarxes amb qui hem col·laborat colze a colze, tant a nivell local com català, estatal o internacional.

Acabo, convidant-vos a llegir el nostre Anuari de Drets Socials, on trobareu una anàlisi acurada dels diferents drets que treballem, i articles d'opinió en matèria de dret a cures i dret al padró. Gràcies per seguir-nos i formar part de la nostra comunitat "DESCA"!

Qui som?

Nosaltres, missió visió i valors

L'Observatori DESCA és un centre per la defensa dels Drets Humans que concentra els seus esforços en desmuntar la percepció devaluada dels Drets Econòmics, Socials, Culturals i Ambientals (DESCA) -dret a l'habitatge, al treball, a l'educació, a la salut, a l'alimentació, a l'ambient sa- en relació a d'altres drets com els Drets Civils i Polítics i els drets patrimonials.

Per fer-ho, l'Observatori combina la incidència política amb la recerca, l'assessorament, l'organització de formacions i jornades i el litigi estratègic. Així, es promouen investigacions i publicacions, s'organitzen seminaris i cursos

i s'acompanyen reivindicacions i lluites populars. Tot plegat, sense perdre de vista la importància del treball en xarxes locals i globals i la participació en campanyes socials.

El reconeixement dels drets socials en normatives internacionals, regionals, estatals, autonòmiques i locals genera obligacions ineludibles per als poders públics i privats. La tasca de l'Observatori consisteix, d'una banda, a fer paleses aquestes obligacions i, de l'altra, a enfortir organitzacions socials i administracions públiques per fer exigibles aquests drets.

→ Però, què són els DESCA?

Els drets socials i ambientals es refereixen a necessitats bàsiques per dur a terme un projecte de vida autònom. En concret, protegeixen l'accés a un habitatge digne i a una alimentació adequada, el gaudi del més alt nivell possible de salut, la millora del medi ambient, el desenvolupament d'un sistema educatiu gratuït de qualitat, i l'existència de llocs de treball dignes i amb salaris suficients.

MISSION

L'Observatori DESC treballa des de fa més de 25 anys identificant vulneracions i actuant pels drets econòmics, socials, culturals i ambientals, acompanyant-ne la defensa i exigibilitat, així com fent propostes de garantia d'aquests drets per mitjà de la sensibilització, recerca, formació i treball conjunt amb societat civil i administracions públiques.

VISIÓN

L'Observatori DESC és referent a l'estat espanyol en la creació d'eines, assessorament, propostes pràctiques i polítiques públiques transformadores de garantia, defensa i cobertura de drets socials, en xarxa amb organitzacions internacionals i Nacions Unides.

VALORS

- Vocació transformadora
- Compromís social
- Treballar en xarxa i compartir coneixements
- Professionalitat, rigor i expertesa
- Justícia global
- Antirracisme
- Feminisme

Com ens organitzem?

L'Observatori és una xarxa de persones i organitzacions. A la pràctica, tres òrgans interactuen per garantir-ne el bon funcionament: la junta directiva, l'assemblea i l'equip tècnic. La junta directiva s'encarrega de liderar estratègicament l'entitat.

Assemblea de sòcies

Són membres de l'Observatori DESC les persones i organitzacions següents:

- Amnistia Internacional (observadors)
- Centre de Drets Humans Irídia
- Dones juristes
- Grup de d'Antropologia Jurídica de l'ICA
- Institut de Drets Humans de Catalunya
- Intersindical Alternativa de Catalunya
- Martí Batllori
- Juanma Pericàs
- Raquel Rodríguez
- Miguel Ruiz

Junta Directiva

A finals de 2023, l'assemblea de l'ODESC aprova la següent Junta directiva:

Presidència

Marco Aparicio, Professor de Dret Constitucional de la Universitat de Girona (UdG).

Secretaria

Eva Fernández

Vocalies

Natalia Caicedo, David Cassassas, Raúl Márquez, Guiomar Rovira i Irene Sabaté

Equip Tècnic

L'equip tècnic de l'Observatori DESCA vetlla pel funcionament diari dels projectes i la gestió. L'any 2023 vam dir adéu a la Carla Rivera i la Paula Cardona, també l'Anna Molina va passar uns mesos amb nosaltres i la Marta Ribera es va agafar una excedència. Ens han acompanyat fent pràctiques l'Elena Palerm a l'àrea de dret a l'habitatge i ciutat i la Berta Flores amb temàtiques sòcio-ambientals. A finals de 2023, l'equip era el següent:

Irene Escorihuela
Directora

Sofia Alorda
Tècnica de Sobirania
Alimentària

Lucía Delgado
Coordinadora del
projecte "Dret
a l'habitatge
i a l'energia:
empoderament
col·lectiu i
assessorament
jurídic social"

Guillem Domingo
Tècnic d'Habitatge i
Dret a la Ciutat

Ernest Gutiérrez
Tècnic de Justícia
Econòmica

Pedro López
Tècnic de gestió
econòmica i
administració

Alfred Palomera
Tècnic d'Habitatge
i Dret a la Ciutat

Gisela Torrents
Tècnica de Justícia
Ambiental

Diana Virgós
Tècnica de
Comunicació

**On treballem i
amb qui**

Durant 2023 hem continuat treballant colze a colze amb organitzacions i xarxes locals, a nivell català, estatal i internacional. Aquestes aliances ens ajuden a amplificar la nostra lluita pels DESC i a arribar a espais d'incidència de forma col·lectiva, com ara Nacions Unides.

Internacional

- La [Red DESC-ESCRnet](#), xarxa de referència mundial en drets econòmics, socials i culturals, amb més de 300 organitzacions de 80 països diferents. La nostra directora Irene Escorihuela forma part del Consell Directiu i també participem activament al seu grup de treball de litigi estratègic.
- [Habitat International Coalition](#), amb qui treballem temes urbans i de dret a l'habitatge i som membres suplents del Consell Directiu representant Europa.
- La [Plataforma Global pel Dret a la Ciutat](#), en especial al grup de treball d'incidència política.
- Som part de la [Xarxa Mundial pel Dret a l'Alimentació i a la Nutrició](#).

Estat

- Formem part de la [Plataforma DESC](#), amb desenes d'entitats i organitzacions, en concret en el grup d'incidència política i en el d'habitatge, procurant establir vies de compliment del Dret Internacional dels Drets Humans a Espanya. Durant 2023 vam participar a l'informe intermig de l'[Examen Periòdic Universal a Espanya](#).

- Treballem dins el [Grupo de Monitoreo de la Sociedad Civil para el cumplimiento de los Dictámenes del Comité DESC](#) en matèria de vivenda i juntament amb moviments d'habitatge i desenes d'organitzacions hem continuat a la Iniciativa por una Ley que garantice el Derecho a la Vivienda, en el marc de la tramitació de la Llei estatal d'Habitatge.

Catalunya

- [Lafede.cat](#), en especial a l'eix d'empresa i drets humans i el de comunicació.
- [L'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial \(acTe\)](#), hem participat activament de la seva creació durant 2023-2024.
- La [Xarxa d'Economia Solidària](#) (XES).
- [Grup promotor de la Llei 24/2015](#), juntament amb les PAHs catalanes i l'Aliança contra la Pobresa Energètica, continuem actives en campanyes contra els desnonaments i la pobresa energètica a Catalunya.

Àmbit local

- [Consell de l'Habitatge Social de Barcelona](#), del qual formem part de la comissió permanent i dels grups de treball de
- [Grup Ecos](#), on tenim la nostra oficina

Els “clàssics” de l’Observatori: el nostre Anuari i el Curs de Drets Socials

El 2023 vam presentar la segona edició de l’Anuari de Drets Socials, una publicació amb vocació de divulgació, balanç i discussió sobre l’estat dels DESCAs al món. Hi vam incloure una triple mirada imprescindible per a nosaltres: a les dades (quin és l’estat dels drets, en xifres); a la legislació i polítiques públiques (quins avenços i retrocessos normatius han sofert els drets analitzats); i a les lluites i mobilitzacions (quines han estat les principals reivindicacions des de la societat civil). Hi vam explicar l’estat del dret a l’habitatge, dels drets ambientals i de la sobirania alimentària. Com a notes d’opinió, vam comptar amb una sobre el dret a la salut –atenció primària i salut mental- i una sobre les empreses i drets humans. Enguany estem a punt de publicar la tercera edició de l’Anuari.

L’any 2023 també vam donar continuïtat a una de les activitats centrals de l’Observatori DESCAs és el seu curs anual de drets socials, que arribava ja a la quinzena edició. Vam voler aportar algunes temàtiques d’actualitat per a poder llegir-les en clau de drets, “Justícia ecològica en risc, drets socials en disputa”. Amb finançament de l’ACCD i de l’Ajuntament de Barcelona, el curs es va organitzar en tres blocs: “Transició ecosocial o barbàrie”, “Necessitats bàsiques i béns essencials: negoci a regular o drets a proveir?” i “Límits a la impunitat corporativa i la llibertat fiscal”. Vam comptar amb una interessant sessió de clausura amb en Jorge Riechmann presentant el seu nou llibre.

Funcionament del Protocol d’abordatge de les violències masclistes

El 2021 vam posar en marxa el nostre protocol d’abordatge de les violències masclistes. Durant el 2023, afortunadament, no l’hem hagut de posar en marxa, i per tant la Comissió d’Atenció no ha hagut d’actuar. La Direcció va organitzar unes sessions sobre rols de poder i cohesió interna amb Fil a l’Agulla, per treballar de forma més personalitzada, que es van desenvolupar a principis de 2024. A les reunions trimestrals on dediquem un espai per valorar com ens hem sentit amb l’equip i quines han estat les dinàmiques, no va sortir res a destacar durant 2023.

Què hem fet?

El nostre dia a dia està carregat d'activitats ben diferents: des de la recerca fins a les campanyes i mobilitzacions, passant per l'assessorament i la consultoria, la incidència política o la formació en drets humans. Tota aquesta activitat la podeu veure a l'apartat [Què fem?](#) de la nostra pàgina web, i consultar l'agenda per a estar al dia dels esdeveniments que organitzem.

Justícia econòmica

Anàlisi general

L'àmbit de Justícia econòmica global té per objecte de treball la identificació, recerca i sensibilització sobre fenòmens socioeconòmics, polítiques públiques, marcs socioculturals i pràctiques empresarials que són causa (o generen impactes) de vulneració múltiple i interseccional de drets socials per raó de classe, gènere o ètnia. Així com el revers que se'n deriva: l'anàlisi del paper i rol que l'Estat i poders públics com a titulars d'obligacions en matèria de DH assumeixen, arbitren i/o bé externalitzen al mercat en relació a la provisió efectiva de necessitats essencials i les seves conseqüències sobre les condicions materials de vida de les persones, el reconeixement (o no) de drets socioeconòmics i estructures col·lectives de seguretat econòmica universal, la gestió de béns comuns i la seva concepció de justícia ecològica a doble escala (local-global).

A través de projectes i estudis de cas, l'àrea té 3 línies-marc estratègiques de treball: (a) l'anàlisi i sensibilització sobre fenòmens socioeconòmics concrets amb un impacte sobre els drets (b) els estudis de cas en esferes sectorials, polítiques o àmbits de provisió de serveis i/o distribució; i (c) la recerca aplicada sobre l'evolució dels marcs i instruments en matèria d'Empresa i DH per fer front a la impunitat corporativa transnacional en el sí de les cadenes de subministrament global.

Projectes, treballs i activitats

ESTUDIS I PUBLICACIONS

Aquest 2023 una sisena de publicacions han vist la llum en matèria de Justícia Econòmica. En primer lloc volem destacar el projecte [Quan Plou Sobre Mullat. 50 anys de neoli-](#)

[beralisme crisi rere crisi](#), que a través d'un format doble -en format llibre i film documental- aborda la successió encadenada i superposada de crisis a les quals ens hem vist abocades en els últims 50 anys fruit de les ofensives del programa neoliberal aplicat, encara avui, en múltiples esferes que estructuraven la vida quotidiana i el mateix marc estructural econòmic, institucional i sociocultural vigent. D'una banda, el llibre compta amb la participació d'una trentena d'autores que reflexionen

Quan Plou Sobre Mullat aborda la successió de crisis dels últims 50 anys fruit de les ofensives del programa neoliberal

sobre els impactes que afecten als DH i els DESCA: l'ofensiva del Capital contra el Treball i la participació de l'Estat en l'economia i la distribució de béns essencials; l'ofensiva contra Natura, Terra i Sobirania alimentària; l'ofensiva contra tota des-mercantilització de drets com les Cures, la Salut i l'Habitatge; però també l'ofensiva contra la cosa pública a través de la seva captura i la construcció d'una arquitectura jurídica i institucional per fer valer el seu programa. De l'altra, el film documental coproduït amb Bruna Productora Audiovisual recorre cronològicament les diverses crisis i transformacions de les darreres dècades a través de 7 casos paradigmàtics des dels anys setanta fins avui que retraten els contínuums i conseqüències acumulades en l'actualitat.

Així mateix, els informes publicats durant l'any 2023 han focalitzat sobre dues qüestions estratègiques que la "nova normalitat" ha desplaçat de les portades l'agenda pública. D'una banda, l'informe [Vulneracions de Drets socials i Impacte ambientals del el consum digital](#)

aborda amb un enfocament pluridisciplinar la irrupció de les economies de plataforma, la seva gènesi i els seus impactes simultanis en termes socioeconòmics i laborals, ambientals i de gènere a partir de l'anàlisi dels casos argentí i espanyol.

L'informe indaga en factors com el finançament d'actors com Uber o Glovo, la tendència que tenen a formar monopolis o oligopolis, els marges de beneficis realment operen, així com el règim de desprotecció laboral i externalització dels impactes ambientals invisibles d'un consum digital estretament relacionat amb les cadenes de subministrament global, la fragmentació productiva i la deslocalització econòmica. D'altra banda, una altra qüestió cabdal com és el debat sobre les cures, els models de provisió i la política gestió dels serveis d'atenció social a persones van ser objecte de la publicació en col·laboració amb l'Espai Zero vuit de l'informe [Cap a un model públic-cooperatiu per la provisió de serveis públics. El cas dels serveis de cures a Catalunya.](#) A banda d'una radiografia sobre els costos de control, l'augment de la burocratització, l'empitjorament del servei i la precarització laboral que ha generat el model de privatització dels serveis d'atenció des dels anys vuitanta, l'informe de Zero Vuit també aborda l'assaig complex i obstacles al desenvolupament de fórmules mixtes de provisió públic-cooperativa en un sector altament externalitzat, històricament infrafinançat i confrontat a l'intrusisme de grans holdings empresarials sense tradició o raó social al sector.

I finalment, pel que fa als treballs de camp i recerca en matèria d'Empresa i Drets humans en el sí de les cadenes de subministrament global, en primer lloc es va publicar l'informe [Mecanismos contra la impunidad corporativa.](#) Un treball de camp que neix de la voluntat d'analitzar 'com' i mitjançant quines praxis, les empreses transnacionals aconsegueixen perpetuar la seva impunitat tant a través de l'absència de marcs normatius, regulacions deficientes a l'hora d'assumir responsabilitats, o fins i tot beneficiar-se'n. Des d'una òptica socio-jurídica, l'informe es basa en l'estudi en profunditat de tres casos diferents on la impunitat opera amb patrons comuns: el cas Lago Agrio y Chevron (Equador), Yaigojé Apaporis i Cosigo (Colòmbia) i l'extractivisme miner a les comunitats del Timbó, Bogotá, Cachivera i Murutinga (Colòmbia). En segon lloc, també en aquesta matèria, a finals d'any es va publicar l'informe [Marcos normativos de protección nacional para personas defensoras y su implementación territorial en América Latina. La protección de las personas defensoras de derechos humanos, ambientales y de la naturaleza en los casos de Colombia, Perú, México y el Estado Plurinacional de Bolivia.](#) Un informe possible gràcies a la col·laboració entre CLACSO i l'Observatori DESCA, i realitzat a partir d'una anàlisi comparada dels marcs normatius de protecció a defensores de Drets humans, drets ambientals i/o de la Natura en aquests quatre països llatinoamericans, amb un especial focus sobre la capacitat d'incidència efectiva que tenen aquests marcs normatius per fer complir els DH a les empreses i si, al seu torn, aquests disposen de mecanismes de participació de les defensores de drets humans i en quin grau de vinculació.

Hem participat en diverses sessions formatives sobre dos dels mecanismes d'incidència que actualment desperten bona part de l'interès institucional i normatiu en el marc d'empresa i Drets Humans

JORNADES I FORMACIÓ

Pel que fa a la formació, enguany hem organitzat la ja mencionada **XV edició del Curs de Drets Socials**. Sota el títol **Justícia ecològica en risc, drets socials en disputa**, aquesta edició s'ha centrat en la transició ecosocial en un context marcat per la transferència pública de recursos a operadors privats per a la transició energètica, la resistència de l'Estat a desmercantilitzar parcialment la distribució de béns i necessitats bàsiques, així com per l'ofensiva d'alguns sectors cap els drets humans. Un curs de tretze sessions estructurades en tres blocs, dos dels quals vinculats a la justícia econòmica: d'una banda, al rol dels poders públics a l'hora de regular i/o proveir necessitats socials bàsiques reconegudes com a drets; i de l'altra, a la impunitat corporativa i fiscal de grans fortunes i actors transnacionals.

En matèria d'Empresa i Drets humans, hem participat activament en el desenvolupament de diverses sessions formatives adreçades a dos dels mecanismes o instruments d'incidència que actualment desperten bona part de l'interès institucional i normatiu en el marc de les cadenes de subministrament i valor global -altrement terreny abonat per a la vulneració múltiples de drets: l'instrument de la deguda diligència en l'activitat empresarial, així com la contractació pública responsable de béns i serveis al mercat. Així, d'una banda, val a destacar, entre d'altres, la participació amb ponència a les Jornades sobre **Diligència Deguda i projectes de llei per garantir que les empreses respectin els Drets Humans a l'exterior** organitzades per LaFede.cat i la Taula per Colòmbia on es abordarà la proposta de llei estatal de Diligència Deguda i la proposta normativa de creació del Centre Català d'Empresa i Drets Humans. També en aquest sentit, l'organització del **Mapatge d'actors corporatius "Seguim els diners"**, un taller de producció propi adreçat a 16 entitats i col·lectius i orientat a

l'ús de bases de dades i eines existeixen per investigar la traçabilitat del capital dins de la complexa configuració d'entramats empresarials i vincles, a partir de casos concrets prèviament identificats d'interès per a les entitats i col·lectius participants. I d'altra banda, en aquesta mateixa matèria d'Empresa i DH però enfocada als mecanismes de contractació pública, val a destacar la participació de l'àrea en la ponència *Propostes per aconseguir una major diversitat de la plantilla municipal des d'una perspectiva d'origen: resistències, barreres d'accés, recomanacions i propostes* en el marc de les jornades organitzades per l'Ajuntament de Terrassa sobre contractació pública i inclusió social arran d'un estudi anterior encarregat a l'Observatori per la Diputació de Barcelona. I a finals d'any, la coorganització de les **VI Jornades sobre compra pública socialment responsable**, conjuntament amb diverses Administracions públiques, Empreses del sector públic, Sindicats i Organitzacions socials que formem part del Grup de Compra pública socialment i ambientalment responsable -del que l'Observatori n'és membre fundador.

INCIDÈNCIA I SENSIBILITZACIÓ

En clau d'incidència institucional val a destacar tres processos i esdeveniments en matèria d'impunitat corporativa durant l'any 2023. En primer lloc, el procés de ***tramitació de la Llei de Creació del Centre Català d'Empresa i Drets humans*** ha viscut una fase clau com n'és el d'esmenes i negociació final. Les campanyes d'incidència d'una llei pionera -que va una mica més enllà de la tendència al "sotf law" respecte de la responsabilitat de les em-

preses en el conjunt de les cadenes de subministrament global i de les obligacions dels poders públics per fer efectius tots els drets humans a cada baula i context– han tingut un paper central durant l'any. En segon lloc, aquest 2023 hem assistit in situ com a observadores a la [9ª sessió del Grup de treball Intergovernamental sobre Empreses i Drets Humans del Consell de Drets Humans de Nacions Unides](#). Conjuntament amb Setem, hem retransmès a les xarxes socials des de Ginebra el seguiment i actualitat de les negociacions per fer efectiu el mandat que té encomanant aquest Grup Intergovernamental (des de fa) una dècada de desenvolupar un **Tractat Vinculant per a les empreses transnacionals**; un tractat que malauradament, a finals d'aquest 2023, continua sent bloquejat

per part d'alguns Estats, organitzacions supranacionals (entre elles la UE) i lobbies empresarials del Nord Global. I en tercer lloc, la contribució de l'Informe **Mecanismes contra la impunitat corporativa** i l'estudi de les denúncies de diverses comunitats multiètniques Timbó, Betania, Bogotá, Cachivera i Murutinga a l'hora de desvetllar els [presumptes intents de l'empresa minera espanyola ISAM Holding d'obtenir una concessió de manera irregular](#), a través de tercers o 'testaferros' per a superar les traves legals, per a explotar jaciments geològics protegits en l'Amazones colombià –on tanmateix s'especula que puguin contenir coltan (de vital importància en el desenvolupament de bateries i d'especial interès per a la indústria tecnològica).

Habitatge i Dret a la Ciutat

Anàlisi general

L'Àrea d'Habitatge i Dret a la Ciutat és l'enclau de l'Observatori DESCA on treballem en el dret a l'habitatge digne de manera holística. Entre d'altres temàtiques, el nostre equip aborda diverses dimensions com la recerca, l'acció comunitària, la incidència a diferents nivells territorials i la sensibilització en matèria del dret a l'habitatge. Alhora el darrer any 2023 ha sigut rellevant l'impuls en l'assessorament tècnic a les administracions públiques en matèria de polítiques públiques d'habitatge.

L'objectiu principal de l'àrea és generar coneixement especialitzat sobre els impactes socials de l'actual model de mercat i proposar mesures per fer-hi front. Actuem, directament fent el seguiment i incidència sobre polítiques públiques, tant a nivell estatal com català o local en termes de l'accés a l'habitatge i les seves conseqüències principals en les persones més vulnerabilitzades identificant els nous problemes emergents derivats de la manca d'habitatge públic, entre altres qüestions. A més, treballem per fer emergir debats sobre la problemàtica actual de l'accés a l'habitatge i proposem canvis legislatius més garantistes, alhora que també estudiem les novetats en la matèria.

El 2023 ha estat marcat per l'entrada en vigor de la primera llei d'habitatge a nivell estatal, la Llei pel dret a l'habitatge i la seva implementació.

El 2023 ha estat marcat per l'entrada en vigor de la primera llei d'habitatge a nivell estatal, la [Llei 12/2023, de 24 de maig, pel dret a l'habitatge](#) i la seva implementació. Aquesta llei contempla mesures en matèria de lloguers, mesures per evitar desnonaments i mesures per ampliar el parc d'habitatge protegit entre altres qüestions. En aquest sentit la llei ha sigut àmpliament criticada, des del sector immobiliari o financer que alerten de manera apocalíptica dels efectes negatius que proclamen que pot tenir, com per exemple el mantra en la reducció d'oferta de lloguers al aplicar la contenció de rendes. Com també ha rebut crítiques dels moviments pel dret a l'habitatge per no ser més ambiciosa. Des de l'ODESCA valorem que és una llei important, per tractar-se de la primera llei d'habitatge estatal, aprovada després d'un cicle de denúncia dels desnonaments, l'estafa hipotecària i la bombolla del

lloguer a través de lluites pel dret a l'habitatge molt importants; sense aquestes lluites avui no es tindria cap llei. Creiem que conté elements de regulació interessants, en la línia de les lleis autonòmiques més avançades, però que s'ha quedat curta en alguns aspectes. Durant aquest període s'ha mantingut la moratòria de desnonaments estatal que des de l'àrea s'ha treballat en actualitzar els documents útils jurídics per acollir-se i recollint informació per quantificar l'impacte de la mesura.

Projectes, treballs i activitats

ESTUDIS I PUBLICACIONS

Aquest any, l'Àrea d'habitatge i ciutat ha destinat esforços importants al seguiment de la "Llei 12/2023", del 24 de maig, pel dret a l'habitatge, en explorar una nova via per fer complir la Llei 24/2015 mitjançant les demandes ordinàries i en l'accés precari i noves vulnerabilitats en matèria d'habitatge. En aquest sentit, hem publicat un informe sobre l'articulat de la Llei estatal d'habitatge, s'ha participat en espais d'enxarxament per fer seguiment de la norma i s'ha volgut posar el focus en l'accés precari a l'habitatge, publicant un 2 informes sobre les ocupacions, un més sobre lloguers i joves i una guia sobre assetjament immobiliari. En primer lloc, es va publicar la [valoració sobre el nou acord de la Llei d'habitatge](#), una primera valoració de 6 aspectes destacats, a parer nostre, del contingut general de la llei. Posant èmfasi en les mesures en matèria de lloguers, en les mesures per evitar els desnonaments, en les reserves d'habitatge protegit i sobre les deficiències o mancances per tenir un punt de partida per continuar treballant en els propers anys com és la seva aplicació i règim sancionador o el pressupost per portar-ho a terme. En segon lloc, l'informe [Las ocupaciones de vivienda: un tipo histórico de vivienda precaria, insegura e informal](#). Aquesta investigació se centra en un tipus històric d'allotjament insegur, precari i informal: les ocupacions d'habitatges. Actualment i des de fa uns anys aquesta forma d'accés i d'habitar habitatges ha crescut a l'estat espanyol. El focus d'estudi parteix de la realitat de les ocupacions d'habitatge a Espanya posteriors a l'esclat de la crisi immobiliària i econòmica del 2008, de la qual es va derivar una crisi d'habitatge molt greu, per connectar-la amb l'accés precari a l'habitatge nivell planetari en diferents moments de la història. En tercer lloc, publiquem ["Resistència de mares per la llar: Dades i testimonis dels as-](#)

[sessoraments col·lectius de la PAH des d'una mirada feminista i antiracista](#)" un informe que recull la problemàtica de les mares amb menors en les seves possibilitats d'accés a l'habitatge. Aquest informe ha estat possible gràcies a les dades i testimonis recollits en els assessoraments de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca de Barcelona i les dades del Servei d'Intermediació en la Pèrdua de l'Habitatge (SIPH) de Barcelona així com les Meses d'Emergència de Barcelona i Catalunya.

També aquest 2023 s'ha publicat ["Joves que busquen casa o com jugar als jocs de la fam"](#) un informe en un context de salaris baixos i preus desbocats de l'habitatge barra el pas, cada cop més, a l'emancipació dels joves. Fins ara, les polítiques públiques no han aconseguit garantir l'accés a un habitatge assequible, mentre apareixen nous factors de distorsió que desapareixen els preus a l'alça.

Finalment junt amb el Sindicat de Llogateres i Entrepobles vam presentar ["Manual d'Auto-defensa en l'assetjament immobiliari"](#) una guia per identificar situacions d'assetjament immobiliari i denunciar-les a l'Administració, qui ha de prendre accions gràcies a Llei d'Habitatge catalana aprovada el 2007.

Finalment, durant tot el període 2023 s'ha continuat el projecte ["Dret a l'habitatge i a l'energia: empoderament col·lectiu i assessorament jurídic social"](#) que té com a finalitat reforçar la tasca de les entitats socials de la PAH barcelonina i APE entorn a tres eixos bàsics: l'apoderament de les persones afectades per hipoteca, lloguer o ocupació en precari i pobresa energètica; l'estudi, monitorització i visibilització de la problemàtica; i la incidència sobre els poders públics així com la sensibilització de tota

la societat entorn el problema i les solucions necessàries per resoldre'l.

JORNADES I FORMACIONS

Al febrer vam organitzar les [jornades “Caminem cap al Dret a la Ciutat”](#) amb el Pla Estratègic Metropolità de Barcelona (PEMB) i Ciutats i Governos Locals Units (CGLU), amb l'objectiu de donar a conèixer la [Guia d'Indicadors del Dret a la Ciutat](#) als municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Davant les eleccions municipals de maig, vam co-organitzar amb la Sectorial d'Habitatge Cooperatiu de la XES, la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca i el Cercle de Transició Ecosocial de Coòpolis el debat electoral en Barcelona: “[L'habitatge en conflicte: casa o inversió. Propostes polítiques a debat](#)” per conversar amb les diferents candidatures municipals en el context electoral sobre les situacions que ens trobem d'emergència habitacional, desnonaments diaris, augment de preus de lloguer, manca d'accés a l'habitatge i d'alternatives reals, i poder debatre sobre quines polítiques públiques es requereixen per fer-hi front.

Finalment, el juny del 2023 vam participar en l'organització A Barcelona del Festival Internacional de l'Habitatge Social Social (ISHF). Hi vam moderar una de les taules del programa oficial i vam organitzar dos esdeveniments.

D'una banda, vam presentar l'eina [MAPHab](#), *mapatge de la lluita per l'habitatge*, un lloc web on es visualitzen les dades de desnonaments a la ciutat de Barcelona generats per les convocatòries de les organitzacions del moviment per l'habitatge a la ciutat, i vam conversar amb Berlin i Belgrad sobre el mapatge crític en l'habitatge, en el marc del projecte [Critical Mapping for Municipalist Movements](#). I per altra banda, vam organitzar [una sessió sobre “polítiques d'habitatge des de baix”](#) amb diverses xarxes i entitats aliades per debatre sobre estratègies i pràctiques per protegir i fer efectiu el dret a un habitatge adequat des de l'àmbit local.

Drets ambientals i sobirania alimentària

Drets ambientals Anàlisi general

L'Àrea de Justícia Climàtica i Drets Ambientals de l'Observatori DESCA és l'espai d'estudi en matèria de sostenibilitat i transició ecològica i incidència per la justícia social i en aquest escenari.

Des d'aquesta àrea treballem per millorar diversos processos en la transició ecosocial. Els nostres projectes busquen, per exemple, mi-

llorar l'educació per a la sostenibilitat, la interconnexió entre les entitats ecologistes locals i les administracions, la conscienciació ambiental i l'educació sobre la crisi climàtica i la seva política des del municipalisme fins a l'esfera més internacional. L'objectiu principal del nostre equip és fer progressos en la defensa dels drets ambientals i de la natura a través de la investigació especialitzada sobre els impactes ambientals i socials, tant del sistema de producció i consum actual com de les polítiques de transició ecològica. A més, advocem davant dels governs locals, autonòmics i estatals i

proporcionem informació essencial per enfortir l'educació i la conscienciació en aquestes qüestions.

Aquest any 2023 ha estat caracteritzat, d'una banda, per un estancament en els esforços internacionals per aconseguir els objectius de mitigació de l'escalfament global, i de l'altra a Catalunya, per la lentitud en la implementació de la legislació sobre canvi climàtic. Aquesta llei, a casa nostra encara compta amb molts articles sense aplicar, mentre que projectes de gran envergadura com el HardRock amenacen la salut del nostre territori.

Projectes, treballs i activitat

ESTUDIS I PUBLICACIONS

Aquest any l'Àrea de Justícia Climàtica i Drets Ambientals s'ha enfocat en la investigació sobre la transició ecològica en el marc de la mobilitat. En aquest sentit, hem publicat 3 noves investigacions al voltant dels vehicles elèctrics i les noves polítiques municipals de regulació de la mobilitat.

En primer lloc es va publicar de l'informe "**Qui es pot permetre un cotxe elèctric a Catalunya?**", un estudi de mercat sobre les empreses automobilístiques que operen a Catalunya i els models de vehicles elèctrics que tenen a la venda al territori. A partir de les dades recopilades per l'Observatori DESCA, es va poder estudiar la possibilitat real de compra per part de la població catalana, tant en termes econòmics com d'accés a infraestructures de recàrrega.

Seguint l'estudi sobre l'accés real de la ciutadania a la mobilitat sostenible elèctrica a Catalunya, l'Observatori DESCA va escriure i publicar l'informe "**ZBE de Barcelona, per a què i per a qui?**". Aquesta segona publicació arriba tres anys després de la implementació de la Zona de Baixes Emissions (ZBE) a la ciutat i investiga si hi ha hagut alguna millora en els nivells de contaminació a la ciutat però, especialment, quins són els actors que s'han vist beneficiats d'aquesta regulació i si hi ha hagut actors perjudicats.

Aquest any 2023 ha estat caracteritzat, d'una banda, per un estancament en els esforços internacionals per aconseguir els objectius de mitigació de l'escalfament global

Finalment, i amb el coneixement adquirit es va escriure i publicar la guia "**Moure'ns com volem**", un document d'anàlisi i recomanacions adreçat a les administracions públiques per millorar la transició ecològica en termes de mobilitat. A través de la guia s'han analitzat les problemàtiques ambientals i socials del model tradicional de mobilitat basat en combustibles fòssils i del nou paradigma de la mobilitat elèctrica privada a Barcelona i Catalunya. A més, s'han presentat propostes d'acció desenvolupades per moviments socials per millorar el sector del transport en el marc de la transició cap a una societat ecosocial, a Barcelona.

JORNADES I FORMACIONS

Seguint amb l'àmbit de la mobilitat sostenible, aquest 2023 l'Observatori DESCA ha tret un nou joc en línia dirigit a persones joves i alumnes d'ensenyament superior per tractar l'explotació de minerals escassos per fer bateries. Aquest joc beu de la novel·la gràfica publicada durant l'any 2022 anomenada "**Minant una transició ecològica**", i que tracta com l'auge dels cotxes elèctrics privats exposa al Sud Global a diverses vulneracions dels drets humans. El podeu trobar i jugar-hi gratuïtament [aquí](#).

A més, aquest any l'Àrea de Justícia Climàtica i Drets Ambientals ha fet diverses formacions especialitzades a diversos públics a Catalunya. Un exemple en seria la formació anterior a la COP28 a Dubai sobre el política internacional,

crisi climàtica i funcionament del CMNUCC per a periodistes que es va celebrar durant novembre de 2023. **A més, les investigacions sobre mobilitat sostenible van ser presentades** en acte públics i gratuïts on, a més, es van convidar a diversos ponents experts en el món de la mobilitat per discutir les principals problemàtiques que presenta la ciutat de Barcelona al seu respecte. Els seus resultats van ser també presentats a les «**VI Jornades sobre compra pública socialment responsable**», que aquest any responia sota el lema “La urgència d’una mirada global amb justícia social als processos de transició ecològica”.

INCIDÈNCIA POLÍTICA I LEGISLATIVA

Maria Pratdesaba / ACN

Durant l’any 2023, des de l’Observatori DESCA, també hem portat a terme diverses iniciatives d’incidència significatives en la lluita contra la crisi climàtica i la defensa dels drets socials en la transició ecològica.

Una de les principals campanyes polítiques que ha portat l’àrea durant l’any ha estat la campanya per una modificació del Codi Penal que inclogui el crim d’ecocidi. En aquest sentit, hem mantingut una participació activa en la creació de la campanya catalana “Prou Ecocidis!” en col·laboració amb altres entitats ecologistes, i hem fet seguiment del seu curs al Parlament de Catalunya, treballant per fer de l’Estat un pioner en el reconeixement d’aquest delictes.

A més, en l’esfera internacional hem fet seguiment presencial de les negociacions internacionals climàtiques del CMNUCC de 2023 tant a Bonn com a Dubai durant la COP28, participant activament en les meses i elaborant materials pedagògics destinats a xarxes socials i mitjans de comunicació catalans per informar i conscienciar sobre les discussions i els acords aconseguits en aquestes negociacions crucials per al futur del planeta.

Sobirania Alimentària

Anàlisi general

L’Àrea de Sobirania Alimentària i Dret a l’Alimentació és l’espai de l’Observatori DESCA on treballem en matèria de transició justa dels sistemes alimentaris i la garantia del dret a l’alimentació i la nutrició. Entre d’altres temàtiques, el nostre equip treballa diverses dimensions com la recerca, l’educació pel desenvolupament i la justícia global, l’enxarxament a diferents nivells territorials i la sensibilització.

L’objectiu principal de l’àrea és avançar en la recerca especialitzada sobre els impactes ambientals i socials de l’actual model alimentari. Abordem, per tant, el sistema alimentari agroexportador i els seus impactes ambientals i socials. Aquesta tasca la fem mitjançant el seguiment i la incidència sobre polítiques públiques, tant a nivell europeu com català o local en termes de la transició del sistema alimentari. A més, fem incidència a diferents nivells territorials i obrim i creem debats sobre la problemàtica actual del sistema alimentari.

En matèria de dret a l’alimentació i sobirania alimentària, l’any 2023 ha estat marcat per una greu crisi alimentària acompanyada d’una inflació sense precedents dels productes alimentaris bàsics, una creixent inseguretat alimentària arreu del món i una precarització de la petita i mitjana pagesia.

PROJECTES, TREBALLS I ACTIVITATS ESTUDIS I PUBLICACIONS

Aquest any, l’Àrea de Sobirania Alimentària i Dret a l’Alimentació s’ha enfocat en la investigació sobre els impactes socials i ambientals de les cadenes de subministrament agroalimentari. En aquest sentit, hem publicat 2 noves investigacions al voltant dels impactes de la cadena de subministrament i 1 conte infantil.

En primer lloc, es va publicar l’informe [Informe de les vulneracions de drets](#), desigualtat de gènere i impactes ambientals a les cadenes de subministrament d’exportació agroalimentària. Aquesta publicació analitza els diferents impactes socials i ambientals dels models agroexportadors, enfocant-nos en 4 casos: la ramaderia intensiva a Alemanya, el cultiu de fruits vermells a Huelva i el Marroc i, finalment, el cultiu fructícola a Lleida.

En segon lloc, es va publicar l'informe "[Què hi ha darrere del teu menjar ecològic? Un estudi de cas del Biomarket: logística de proximitat o agroexportació?](#)". En aquest informe s'analitza la nau del Biomarket, dedicada exclusivament a la compra-venda de producte ecològic dins l'espai de Mercabarna des del 2020. Per entendre què ha ocorregut, l'informe explica, en primer lloc, com funcionen les cadenes de subministrament agroalimentari dins el model alimentari actual i, per altra banda, com les xarxes de Mercasa (concretament, Mercabarna), els dona resposta autodenominant-se el Hub Internacional del Mediterrani.

Finalment, juntament amb la il·lustradora Jorgina Juvé i l'aFFaC (Associacions Federades de Famílies d'Alumnes de Catalunya), vam crear el conte "[La quinoa viatgera](#)" adreçat a conscienciar a infants i famílies de la importància de consumir aliments sostenibles, de proximitat i respectuosos amb els drets.

JORNADES I FORMACIONS

Centrant-nos en els impactes socials i ambientals del sistema alimentari, vam organitzar dues sessions de tallers en instituts: una a l'IES Santa Eulàlia, a Hospitalet de Llobregat, i una altra a l'IES Vallvera, a Salt. En aquests tallers, vam explorar els efectes del sistema alimentari globalitzat i vam proposar alternatives per millorar-lo.

En col·laboració amb Justícia Alimentària, vam desenvolupar dos recursos pedagògics destinats al professorat de secundària. Cada recurs va ser complementat amb un webinar, un enfocad en els drets humans i l'alimentació, i l'altre sobre el canvi climàtic i el sistema alimentari.

Aquest any, l'Àrea de Sobirania Alimentària i Dret a l'Alimentació s'ha enfocad en la investigació sobre els impactes socials i ambientals de les cadenes de subministrament agroalimentari

També vam organitzar una [jornada internacional sobre els vincles entre la sobirania alimentària i el dret a la ciutat](#), amb la participació d'entitats que treballen per un o ambdós objectius: la Plataforma Global pel Dret a la Ciutat, la Coalició Internacional per l'Hàbitat, FIAN Internacional, el Consell Alimentari de València i URGENCI.

D'altra banda, durant la [presentació del conte infantil "La quinoa viatgera"](#), vam organitzar una activitat lúdica oberta i gratuïta a la Biblioteca Gabriel Garcia Marquez. A l'esdeveniment, vam tenir la presència de la conta-contes La Berta del Poblet i una il·lustració en viu a càrrec de Jorgina Juvé.

Finalment, les investigacions sobre la cadena de subministrament alimentari van ser presentades en [un acte públic i gratuït al Pati Llimona](#), on es va convidar a Fruita amb Justícia Social. Durant l'esdeveniment, es va debatre sobre els impactes del model agroexportador en els treballadors i treballadores temporers de la indústria de la fruita de pinyol a Lleida.

Assessorament i consultoria

Durant 2023 hem desenvolupat diversos serveis d'assessorament i consultoria, tant amb entitats socials com amb administracions públiques:

- Hem continuat el projecte d'assessorament jurídic al Fòrum de Sindicatures i Defensories Locals, donant resposta a consultes legals en matèria de vulneracions de drets que les sindicatures ens feien arribar en el marc de les queixes que formula la ciutadania.
- De la mà de Justícia Alimentària, hem fet elaborat materials i càpsules formatives sobre sobirania alimentària.
- Hem finalitzat, amb la *Jornada Terrassa sense racisme. Per una major diversitat de la plantilla municipal*, l'assessorament per mitjà de la Diputació de Barcelona en matèria de contractació inclusiva.

A més, des de l'àrea d'Habitatge i Ciutat s'han dut a terme els següents treballs:

- Disseny tècnic del nou Servei d'Intervenció en la Pèrdua de l'Habitatge (SIPH) del Consell Comarcal del Baix Llobregat. L'administració que lidera l'esmentada política pública d'habitatge és l'Àrea d'Acció Social i Salut del Consell, que en el marc del Pla Local d'Inclusió Social, va encarregar a l'Observatori DESC un treball de disseny d'un dispositiu comarcal d'atenció i contenció de l'exclusió residencial, pensat donar suport i ajudar a articular i coordinar les

intervencions per prevenir i aturar els processos de pèrdua de l'habitatge habitual de famílies en exclusió residencial dels 15 municipis amb menys de 20.000 habitants de la comarca.

- Segona part de l'[estudi encarregat per Podem Illes Balears](#), que concreta les vies jurídiques per prohibir als no residents la compravenda d'immobles per evitar l'expulsió d'habitants en un context d'escalada de preus.
- Assessorament en finques d'alta complexitat en encàrrec amb la DIBA amb el títol: "Projecte: Anàlisi i reflexió sobre la convivència a les comunitats veïnals d'alta complexitat a Terrassa" en el qual estem acompanyant al servei de comunitats veïnals de Terrassa a repensar les seves actuacions en clau de drets i replantejant i categoritzant les tipologies de les comunitats d'alta complexitat amb les que treballen.
- Col·laboració amb Habicoop: Habicoop, la Federació de Cooperatives d'Habitatges de Catalunya, tenia necessitat de produir material informatiu sobre els programes i subvencions de finançament a la promoció, rehabilitació i manteniment del parc d'habitatge cooperatiu a nivell estatal, català i a Barcelona. Moltes cooperatives, no disposen de tècniques pròpies i a través d'aquesta col·laboració amb l'Observatori, ara reben fitxes sobre les subvencions a les que poden optar, que properament es publicaran en una web específica.

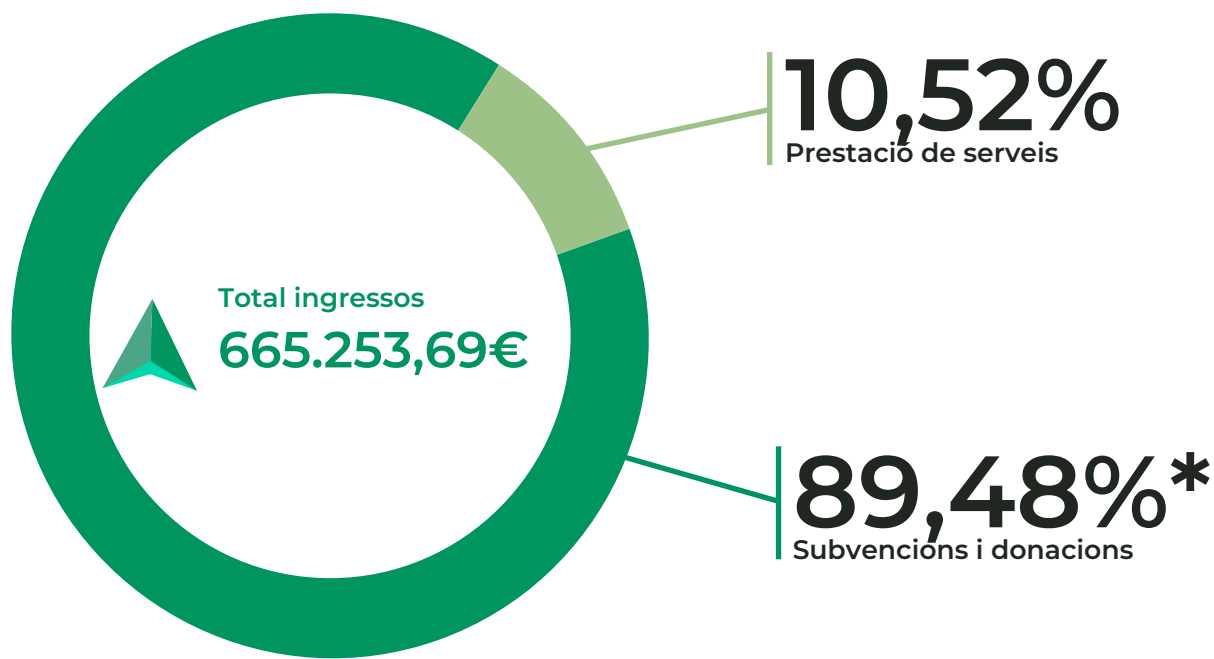

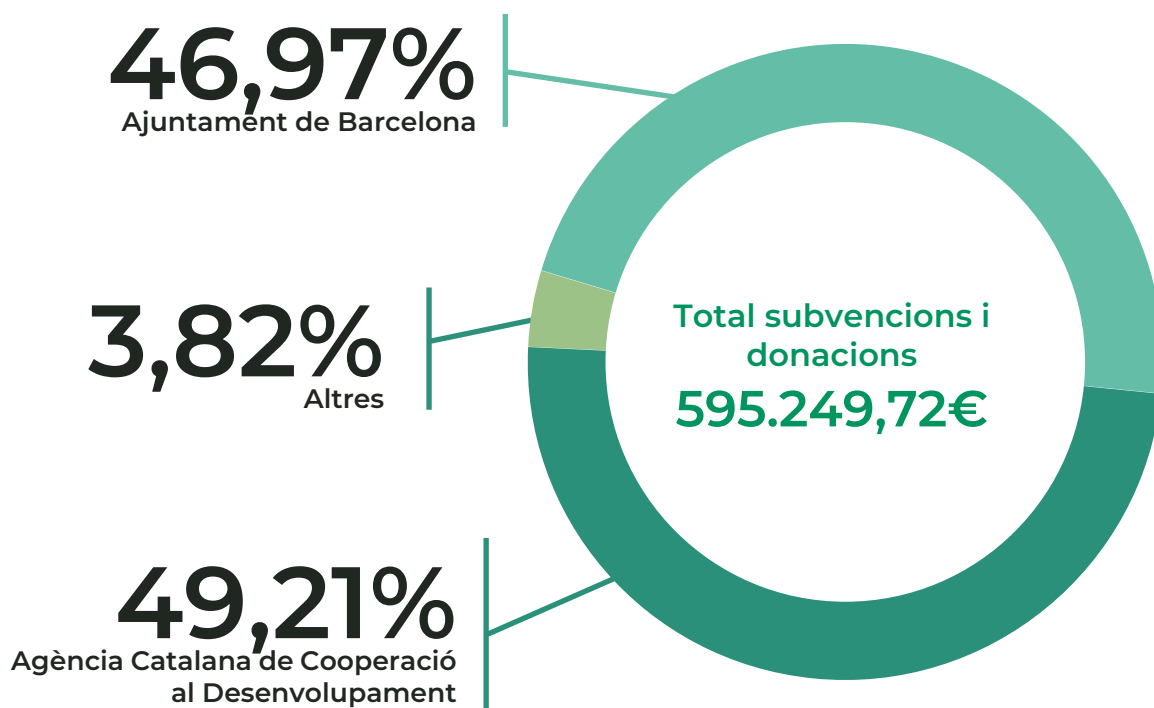
Transparència econòmica

Ingressos i despeses

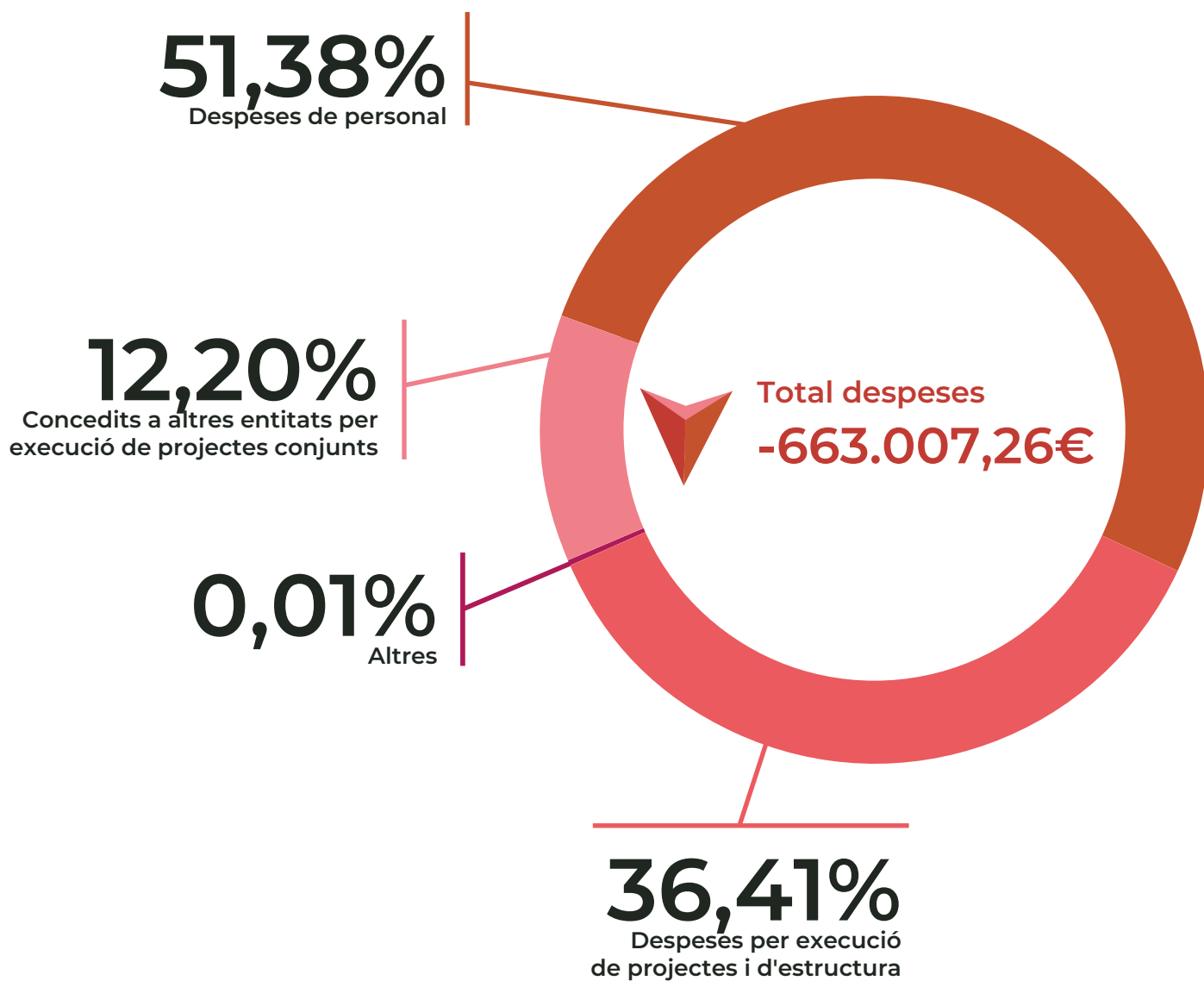
INGRESSOS

*Origen de les subvencions i donacions:

DESPESES

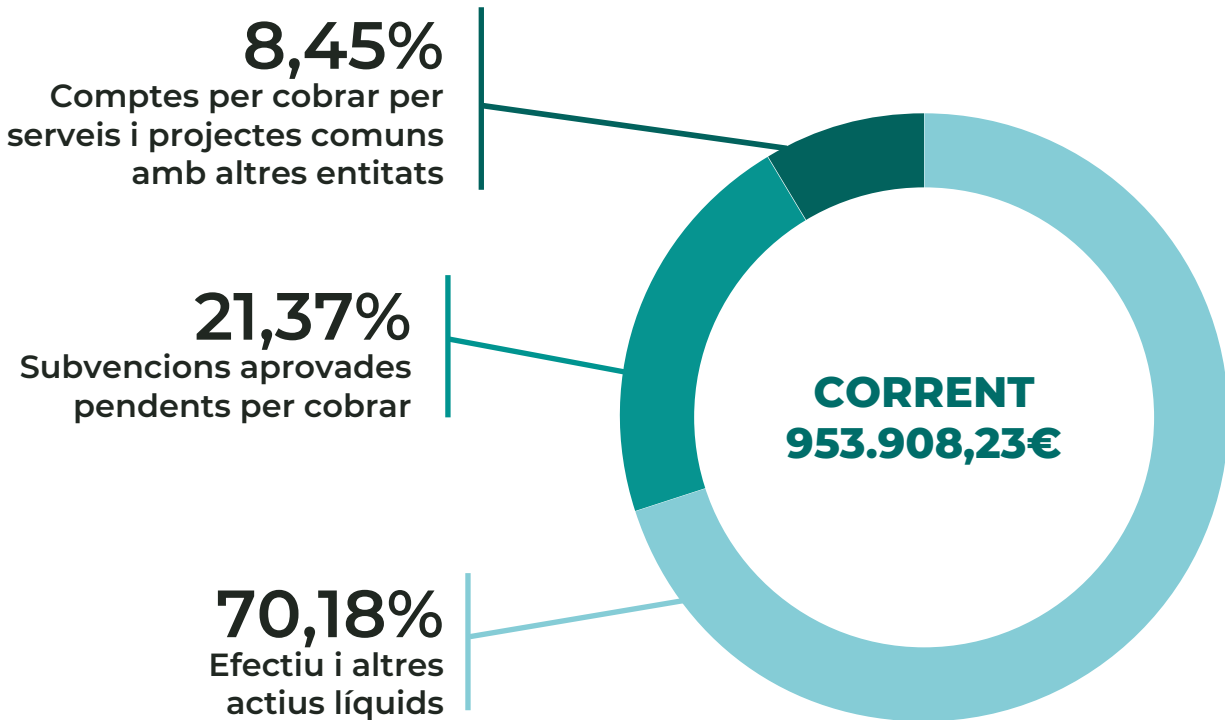
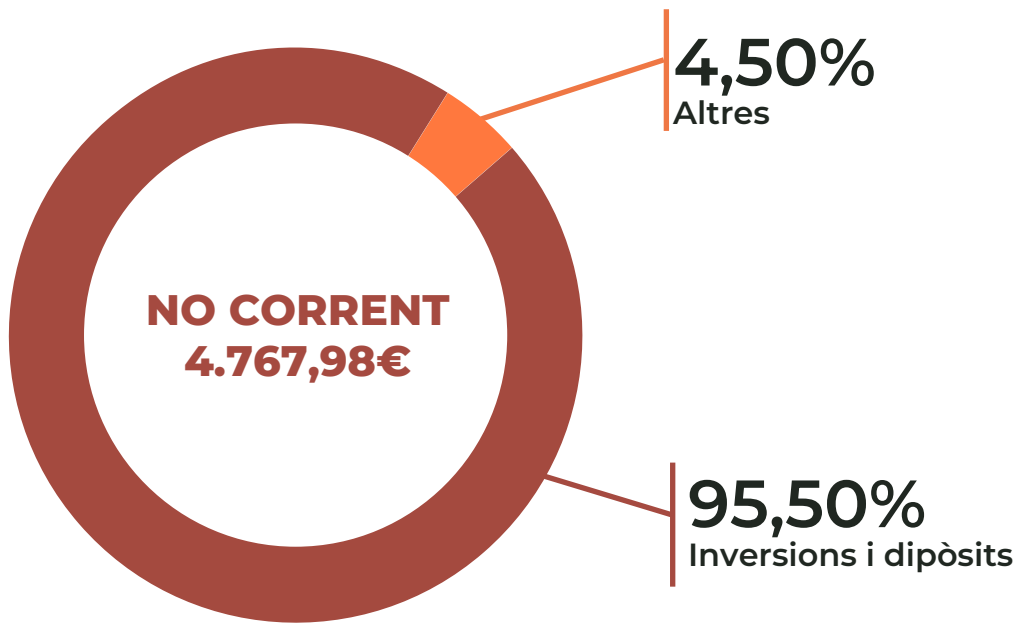

**RESULTAT DE
L'EXERCICI: +2.246,43€**

Balanç de situació

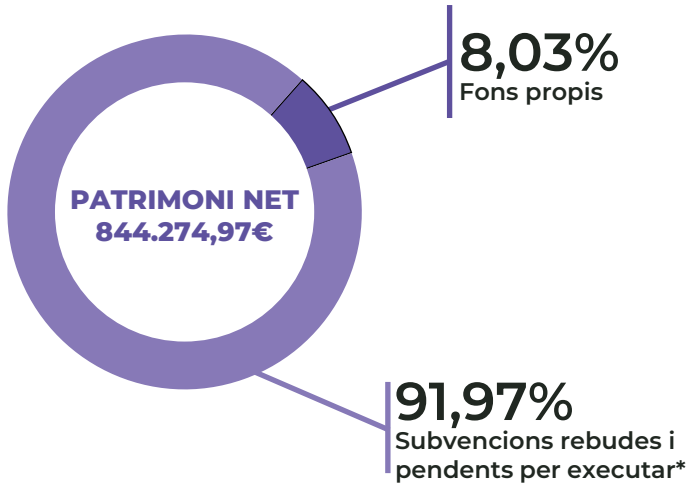
ACTIU

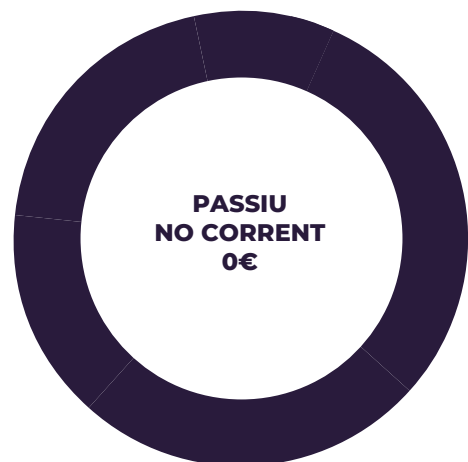
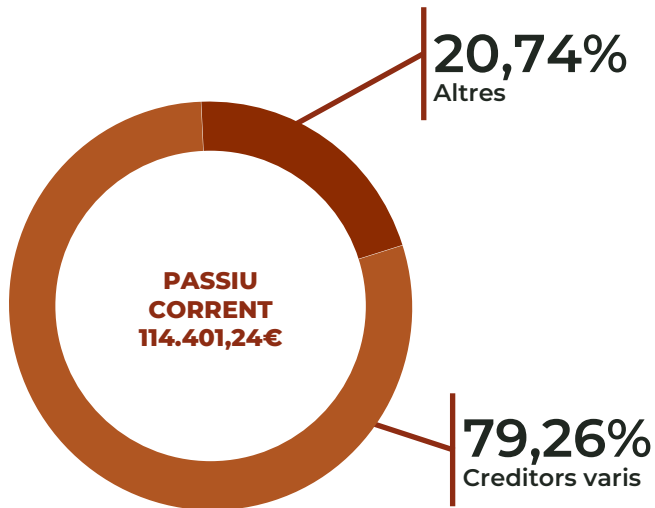
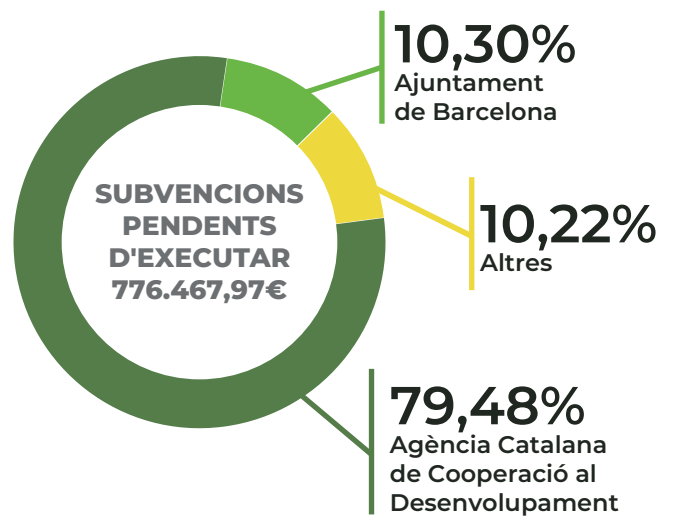
Total actiu: 958.676,21€

PASSIU I PATRIMONI NET

*Origen de les subvencions rebudes i pendents d'executar:

Total passiu i patrimoni net: 958.676,21€

@observadesca

